

İLKÖĞRETİM OKULU YÖNETİCİLERİNİN EĞİTİM MEVZUATINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Dr. Yasemin Karaman Kepenekçi
Ankara Üniversitesi

Özet

Tüm kamu kurumu yöneticileri gibi eğitim kurumu yöneticileri de çalıştıkları örgütleri mevzuata uygun bir şekilde yönetmekten sorumludurlar. Bu çalışma ilköğretim okulu yöneticilerinin eğitim mevzuatının yeterliğine ve okul yönetiminde mevzuatı uygulamada yaşanan sorunlara ilişkin görüşlerini ortaya koymak amacıyla yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu 2003-2004 Öğretim Yılında Ankara ili sınırları içindeki ilköğretim okullarında görev yapan 150 ilköğretim okulu yöneticisinden veri toplama aracını yanıtlamaya istekli 142 okul yöneticisi (müdür ve müdür yardımcısı) oluşturmuştur. Katılımcılardan konu ile ilgili açık uçlu sorulardan oluşan veri toplama aracıyla görüşlerini yazılı olarak ifade etmeleri istenmiştir. Okul yöneticilerinin konuya ilişkin görüşleri, yazılı olarak alındığı için, verilerin analizinde nitel araştırma tekniği olan "içerik analizi" yöntemi kullanılmıştır. Katılımcıların yarısından fazlası hem eğitim mevzuatını yeterli bulmadığını hem de bu mevzuatı uygulamada sorun yaşadığını ifade etmişlerdir. Katılımcılar eğitim mevzuatının güncel ve dilinin sade olmamasından yakınmışlar ve mevzuatın hazırlık çalışmaları sırasında ve uygulamaya konulmasında bu düzenlemelerden etkileneceklerin görüşlerinin alınmaması sonucu uygulamada sorunlar yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Katılımcılar, eğitim mevzuatının dağınıklığından, sık sık değişmesinden ve mevzuatta yer alan bazı ifadelerin yoruma açıklığından dolayı sorunlarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcılar eğitim mevzuatında yöneticilerin yetkilerinden çok sorumluluklarının vurgulandığını, yetki azlığının da onları yaptırımları uygulamada zor duruma soktuğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar, eğitim mevzuatının uygulanmasında yaşanan sorunların, eğitim mevzuatının başta yöneticiler olmak üzere öğretmenler, yöneticiler, öğrenciler ve hatta veliler tarafından yeterince bilinmediğinden kaynaklandığını da ifade etmişlerdir.

Anahtar Sözcükler

Eğitim mevzuatı, ilköğretim okulu, okul yöneticisi.

OPINIONS OF ELEMENTARY SCHOOL PRINCIPALS TOWARDS EDUCATIONAL REGULATIONS

Dr. Yasemin Karaman Kepenekci
Ankara University

Abstract

Educational administrators, like other public administrators, have to govern their institutions according to law. The aim of the current research was to clarify the opinions of school principals towards sufficiency of educational regulations and problems in implementing them in their schools. 150 elementary school principals working in Ankara in 2003-2004 Educational Year were asked to write their opinions about educational regulations through open-ended questions. The working group of this study consisted of 142 elementary school principals volunteer to participate. Qualitative research method was used for analyzing the data. The opinions of principals were analyzed by content analyze technique. More than half of the participants indicated that they did not find the educational regulations sufficient and faced with problems in implementing these regulations in school administration. They said that some educational regulations were neither up to date nor easy to understand. They added that they had difficulties in interpreting some educational regulations. They complained that there was not a singular code, which regulated educational affairs, and the opinions of the people affected by these regulations were not sought during the preparation of these regulations. Participants indicated that since the responsibilities of administrators are emphasized rather than their authorities in educational regulations, they had difficulty in applying sanctions. They thought that principals', teachers', students', and even parents' lack of knowledge about educational regulations caused problems in implementing them in schools.

Keywords

Educational regulations, elementary school, school principal

GİRİŞ

İnsanlar yaradılışları gereği birlikte ve topluluklar halinde yaşarlar. Birlikte yaşam ise düzeni gerektirir. Toplumsal düzeni ve barışı sağlamak için çeşitli kurallar (ahlak kuralları, görgü kuralları, din kuralları vb.) ortaya çıkmıştır. Toplumsal düzen kurallarından en etkili hukuk kurallarıdır. Hukuk kurallarının toplumda etkili olması, bu kurallara uymanın devlet gücü ile sağlanmasından kaynaklanır (Gözübüyük, 1993). Hukuk kuralları toplumdaki davranışları emir ve yasaklar getirerek ya da izin vererek düzenler (Zevkliler, 1992).

Birlikte yaşama ihtiyacında olan insanlar amaçlarını gerçekleştirmek için değişik örgütler kurarlar. Türkiye’de kamu yönetiminin örgütlenişine bakıldığında, örgütlenmenin merkezden ve yerinden yönetim ilkelerine göre yapıldığı dikkati çeker (Gözübüyük, 2002; Gözler, 2002). Hukuksal olarak bir devletin ülkesi içinde tüm kamu hizmetlerinin bir elde, devlet tüzel kişiliğinde toplanması durumunda merkezden yönetim, kamu hizmetlerinin belli bölümlerinin devletin dışında, başka kamu kuruluşları eliyle yürütülmesine de yerinden yönetim denir. Ancak bazen genel yönetimin merkez örgütü genel yönetimin taşra kuruluşlarına belli konularda, kendiliğinden karar alma ve uygulama yetkisi tanır. Bu duruma yönetim hukukunda yetki genişliği ilkesi denir (Gözübüyük, 2002). Yetki genişliğinde kararlar merkez yönetimi adına, merkez yönetiminin taşradaki bir görevlisi tarafından alınmaktadır.

Eğitim, kamu yönetimi içinde etkili ve geniş bir alandır. Türkiye’de eğitimin örgütlenmesinde merkezden yönetim ilkesinin hakim olduğu dikkati çekmektedir (İlikli, 2004). Son düzenlemelere göre merkez örgütünün başında Milli Eğitim Bakanlığı, taşra örgütünde ise il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri bulunmaktadır. Bakanlık örgütü yetki genişliği ilkesi gereğince taşrada bulunan il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerine bazı konularda karar alma yetkisi tanmıştır. Milli eğitim sisteminde en temel örgüt ise okuldur. Okul eğitim sisteminde eğitimin üretildiği yerdir (Başaran, 2000).

Eğitim örgütlerinde üretilen eğitim hizmeti “kamu hizmeti” niteliği taşır. Toplumun genelini ilgilendiren, diğer bir deyişle kamusal ihtiyaçları karşılamak için sunulan hizmetlere kamu hizmetleri adı verilir. Daha genel bir şekilde ifade etmek gerekirse, giderilmesinde kamu yararı bulunan bir toplumsal ihtiyacı karşılamak amacıyla kamu tüzel kişileri ya da onların gözetim ve denetimi altında özel girişim tarafından yürütülen etkinliklere kamu hizmeti denir (Giritli ve diğerleri, 2001). Eğitimin bir kamu hizmeti olduğu fikri ilk kez 1789 Fransız Devrimi ile kurallaştırılmıştır (Akyüz, 1981). 19. yüzyıldan başlamak üzere devletin işlevlerinde sosyal yönde bir değişimin oluşmasıyla “eğitim hakkı” gibi bazı haklar devletin vatandaşlarına sunması gereken hizmetler kapsamına alınmıştır (Kapani, 1981). Türkiye’de de eğitim hakkı 1982 Anayasası gereği devletin sunması gereken bir kamu hizmetidir. Bu niteliği ile eğitim hizmeti kamu yönetiminin altında yer alır.

Kamu yönetimi gerek kuruluş gerekse işleyiş yönünden hukukla ilişkilidir (Gözübüyük, 2002). Bu yüzden eğitim yönetiminin de hukuk kuralları doğrultusunda düzenlenmesi gerekir. Kamu kuruluşlarının asli ve sürekli görevleri devlet memurları tarafından yürütülür. Devlet memurlarının, görevlerini yaparken yerine getirmeleri gereken bazı ödevleri vardır. Bu ödevlerin başında da Anayasa'ya bağlı kalma, yasalara ve yargı kararlarına saygılı olma ve yargı kararlarını gereğini hemen yerine getirme gelir (Giritli ve diğerleri, 2001; Gözübüyük, 2002). Bu hukuk devleti anlayışının zorunlu bir sonucudur. Anayasa'nın 129. maddesinde, memurların ve diğer kamu görevlilerinin "Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunmakla yükümlü" oldukları belirtilmiştir. Kamu kurum ve kuruluşlarının yönetiminden sorumlu olan yöneticilerin, dolayısıyla çoğu devlet memuru olan eğitim yöneticilerinin, kamu yönetimine tanınan yetkileri keyfi kullanmamaları, kendilerine verilen görevleri kesintisiz bir biçimde ve hizmetin gereğine uygun olarak yürütmeleri, kısacası hukukun çizdiği sınırlar içinde görevlerini yapmaları bir zorunluluktur.

Hukuk en genel şekilde "ideal (doğal) hukuk" ve "pozitif hukuk" şeklinde bir ayrıma tabi tutularak incelenir. İnsanların zihinlerinde ve vicdanlarında yaşayan hukuka ideal hukuk denir. İdeal hukuk ilkeleri, toplumun ihtiyaçları göz önünde bulundurularak akıl yoluyla ulaşılabilen ve adalet fikrine dayanan kurallardır. Pozitif hukuk, yürürlükteki hukuk veya var olan hukuk ile eş anlamlı olarak kullanılabilir; belli bir ülkede belli bir dönemde yürürlükte olan hukuka denir. Pozitif hukuk kuralları zamana ve yere göre değişiklik gösterir. Toplum yaşamını pozitif hukuk düzenler. Pozitif hukuku oluşturan hukuk kurallarının çoğu yasa, yasa gücünde kararname, tüzük ve yönetmelikler gibi yazılı hukuk kurallarından (mevzuat) oluşur. Ancak, örf ve adet hukuku gibi yazılı olmayan hukuk kuralları da pozitif hukuk içinde yer alır. İdeal hukuk kuralları genellikle yazılı hukuk kuralı haline gelirse pozitif hukuk kuralına dönüşür. Hukuk denildiğinde pozitif hukuk anlaşılmalıdır (Giritli ve diğerleri, 2001; Gözübüyük, 2002; Günday, 2002).

Yazılı hukuk kuralları arasında bir güç sıralaması yapıldığında en üstte Anayasa yer alır. Bunu sırasıyla, yasalar, yasa gücünde olan kaynaklar, tüzükler ve yönetmelikler izler. Bu sıralamanın sonucu olarak, hiçbir hukuksal kural kendisinden daha önce gelen hukuksal kurala aykırı hükümler taşıyamaz.

Tüm örgütlerin yöneticileri gibi eğitim örgütlerinin yöneticileri de örgütlerini yönetirken uymak zorunda oldukları hukuk kurallarını çok iyi bilmek ve örgütlerini bu hukuk kuralları doğrultusunda yönetmek durumundadır. Eğitim yöneticilerinin uymak zorunda oldukları yazılı hukuk kurallarına en genel şekliyle "eğitim mevzuatı" denir. Aşağıda örneklerle eğitim mevzuatı ele alınmıştır.

TC Anayasası: Anayasa, devletin temel yapısını, yönetim biçimini, devlet organlarının birbirleri ile olan ilişkilerini, kişilerin temel hak ve özgürlüklerini düzenler. 1982 Anayasası'nda yönetim hukukunu ilgilendiren ve tüm eğitim yöneticileri-

nin bilmesi gereken birçok hüküm ve ana ilkeler bulunmaktadır (Gözübüyük, 2002). Örneğin memurlara disiplin cezasının nasıl uygulanacağı, kanunsuz emir ve doğuracağı sonuçlar Anayasa’da düzenlenmiştir. Okul yönetiminin, Anayasa’ya doğrudan doğruya ters düşen veya Anayasa’ya aykırı olan işlemleri yargı yerlerince iptal edilir.

Eğitimle İlgili Yasalar: Yasalar, genel anlamda yasa yapma konusunda önceden konulmuş esas ve yöntemlere uyarak, yetkili organ (yasama organı) tarafından çıkarılan, devamlı, genel, soyut, nesnel nitelikli hukuksal metinlerdir.

Kamu yönetiminin her alanında olduğu gibi eğitim yönetimi alanında da birçok yasaya rastlanır. Çünkü her kamu kuruluşu bir yasaya dayanır. Milli Eğitim Bakanlığı’nın kurulması, örgütlenmesi ve görevlerine ilişkin yasa 1992 tarih ve 3797 sayılı “Milli Eğitim Bakanlığı’nin Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun” dur. Bu yasada amacı, görevi ve örgütü tanııldıktan sonra sırasıyla merkez örgütünün, Bakanlık makamının, Talim ve Terbiye Kurulu’nun, Bakanlığın ana hizmet birimlerinin, danışma ve denetim birimlerinin, yardımcı birimlerin, taşra ve yurt dışı örgütlerinin ve Bakanlık yöneticilerinin sorumluluk ve yetkilerinin açıklanması ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. Sorumluluk ve yetkilerin ele alındığı hükümde, bakanlık örgütünün her kademesindeki yöneticilerin görevlerini mevzuata, plan, programlara ve emirlere uygun olarak düzenlemek ve yürütmekten üst kademe yöneticilerine karşı sorumlu oldukları vurgulanmıştır.

Eğitim alanını düzenleyen diğer önemli yasalara 1924 tarih ve 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanunu, 1930 tarih ve 1702 sayılı İlk ve Orta Tedrisat Muallimlerinin Terfi ve Tecziyeleri Hakkında Kanun, 1961 tarih ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 1965 tarih ve 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ve 1973 tarih ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu örnek olarak verilebilir.

Eğitimle İlgili Uluslararası Andlaşmalar: Uluslar arası andlaşmalar yasaya eşit hukuk kaynaklarıdır. Anayasanın 90. maddesinin son fıkrasına göre, usulüne göre yürürlüğe konulmuş bulunan uluslar arası andlaşmalar yasa hükmündedir. Yürürlüğe konan uluslar arası andlaşmalar yasa gücünde olduğu için eğitim yöneticileri yönetim görevlerini yürütürken bunlara uymak zorundadır. Eğitim alanındaki en önemli uluslar arası andlaşma 1989 yılında kabul edilen “Çocuk Haklarına Dair Sözleşme”dir. Bu Sözleşme’de 54 madde halinde çocukların yaşama, gelişme, korunma ve katılım hakları düzenlenmiştir. Gelişme hakkı kapsamında düşünülebilecek çocuğun eğitim hakkının düzenlendiği 28. ve 29. maddelerde, Taraf Devletler’in çocuğun eğitim hakkını kabul ederek bu hakkın fırsat eşitliği ilkesi esas alınarak kullanılması ve çocuğun kişiliğinin ve yeteneklerinin geliştirilmesi için önlemler almaları öngörülmüştür.

Eğitimle İlgili Kanun Hükmünde Kararnameler: Kanun hükmünde kararnameler, Bakanlar Kurulunca, yasama organının bir yetki kanunu ile verdiği düzenleme yetkisine dayanılarak veya olağanüstü hallerde böyle bir yetki kanunu olmadan da çıkarılabilen ve yürürlükteki şekli kanunları değiştirebilme ve yürürlükten

kaldırabilme gücüne sahip olan kararnemelerdir. Günümüzde kamu yönetiminin örgütlenişine, görev ve yetkilerine ve personeline ilişkin pek çok kanun hükmünde kararname yürürlükte bulunmaktadır. Eğitim alanındaki kanun hükmünde kararnemelere özörlölere ilişkin özel eğitim esaslarının düzenlenmesi için 1996 tarih ve 4216 sayılı kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulu tarafından 1997 yılında çıkarılan 573 sayılı “Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” örnek olarak verilebilir.

Eğitimle İlgili Tüzükler. Tüzükler, yönetim tarafından düzenlenen sürekli, icrai, genel ve soyut nitelikli, kişisel olmayan, nesnel ve genel hükümler içeren yönetsel nitelik taşıyan hukuksal işlemlerdir. Anayasaya göre tüzükler ya yasaların uygulanmasını göstermek ya da yasaların emrettiği durumları düzenlemek için çıkarılır. Eğitim alanındaki tüzüklere 17.03.1985 tarih ve 9034 sayılı Türk Bayrağı Tüzüğü ile 19.02.1993 tarihli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Tüzüğü örnek olarak verilebilir.

Eğitimle İlgili Yönetmelikler. Kamu kuruluşları kendi görev alanlarına giren konuları çıkaracakları yönetmeliklerle düzenleyebilirler. Kamu yönetimi yönetmelik çıkarma yetkisine kendiliğinden sahiptir, yönetmelik çıkarmak için ayrıca yetkili kılınmasına gerek yoktur (Gözübüyük, 2002). Eğitim alanını düzenleyen birçok yönetmelik bulunmaktadır. Bunlara, İlköğretim Kurumları Yönetmeliğı, Milli Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliğı Yönetmeliğı, Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliğı, Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici Atama, Değerlendirme, Görevde Yükselme ve Yer Değıştirme Yönetmeliğı örnek olarak verilebilir.

Bu yönetmeliklerden İlköğretim Kurumları Yönetmeliğı, ilköğretim okulları yöneticileri için bağlayıcıdır ve bu yüzden özel bir öneme sahiptir. İlköğretim Kurumları Yönetmeliğı'nin amacı Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ve özel ilköğretim kurumlarının kuruluş, görev ve işleyişi ile ilgili yöntem ve ilkeleri düzenlemektir (m.1). Adı geçen Yönetmelik dokuz kısımdan oluşmaktadır. Bunlar; ilköğretim okullarındaki öğrencilerin kayıt, kabul ve devamı ile başarılarının değerlendirilmesi, yine bu okullardaki personelin görev, yetki ve sorumlulukları, kurullar, mesleki çalışmalar ve komisyonlar, defter, dosya ve öğrenci davranışlarının değerlendirilmesi gibi başlıklardan oluşan kısımlardır.

Ayrıca eğitimle ilgili Milli Eğitim Bakanlığı İzin Yönergesi, Milli Eğitim Bakanlığı Yetiştirici ve Tamamlayıcı Sınıflar ve Kurslar Yönergesi, Taşımalı İlköğretim Yönergesi ve Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Evleri ve Öğretmen Lokalleri Uygulama Yönergesi gibi yönergeler ile Atatürk Köşeleri Konulu Genelge, Resmi Yazışma Kuralları İle İlgili Başbakanlık Genelgesi, İstiklal Marşı-Bayrak Töreni Konulu genelge gibi genelgeler de bulunmaktadır.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılabilceğı üzere kamu yönetiminin diğer alanlarında olduğu gibi eğitim yönetimi alanında da ayrıntılı hükümler içeren hukuk kuralları bulunmaktadır. Uluslar arası literatürde eğitime ilişkin mevzuatı konu alan bir çok araştırma (Meredith, 1996; Monk, 1997; Sorenson, 1997;

Beckmann, 1997; Parry, 2002; Henshaw, 2003) bulunmasına rağmen Türkiye’de bu alana ilişkin çok az çalışma (Akyüz, 1981; Akyüz, 2000) vardır. Bu yetersizliğin giderilmesine katkı sağlamayı amaçlayan bu çalışmada, eğitim kurumlarını mevzuata uygun bir şekilde yönetme sorumluluğunu üstlenmiş olan eğitim yöneticilerinin, eğitim mevzuatına ve bu mevzuatı uygulamada karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

YÖNTEM

Çalışma tarama modeli çerçevesinde gerçekleştirilmiş nitel bir araştırmadır. Aşağıda araştırmanın çalışma grubu ve verilerin analizine ilişkin açıklayıcı bilgiler verilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmada ihtiyaç duyulan verilere ulaşabilmek için 2003-2004 Öğretim Yılı’nda Ankara ili sınırları içindeki merkez ilçelerde yer alan ilköğretim okullarında görev yapan 150 ilköğretim okulu yöneticisinden veri toplama aracını yanıtlamaları istenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu belirtilen ilköğretim okullarında yöneticilik yapan ve veri toplama aracını yanıtlamaya istekli 142 okul yöneticisi (müdür ve müdür yardımcısı) oluşturmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmada, ilköğretim okulu yöneticilerinin açık uçlu iki sorudan oluşan veri toplama aracı ile “eğitim mevzuatının yeterliliği” ve “eğitime ilişkin mevzuatı uygulamada yaşanan sorunlar” ile ilgili görüşlerini yazılı olarak ifade etmeleri istenmiştir.

Bu çalışmada, okul yöneticilerinin konuya ilişkin görüşleri yazılı olarak alındığı için, verilerin analizinde bir nitel araştırma tekniği olan “içerik analizi” yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi yazılı veya sözlü materyalin sistemli bir analizi olup, söylenenin ya da yazılanın kodlanarak nicelleştirilmesidir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Böylece sözel bilgi nicel veriye dönüştürülür (Yıldırım ve Şimşek, 2000; Balcı, 2004). Çalışmada, içerik analizi araştırmacının kendisi tarafından yapılmıştır. Katılımcıların görüşleri araştırmanın amacına cevap verecek şekilde gruplandırılarak yorumlanmıştır. Katılımcıların görüşlerinin yorumlanmasında yüzde kullanılmıştır.

Katılımcıların göreve, en son bitirilen eğitim kurumuna, okul yöneticiliğindeki kідeme ve okul yöneticiliğine atanma şekline göre dağılımları Çizelge 1’de verilmiştir.

Araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticilerinin (142) dağılımına bakıldığında %38.0’inin müdür, %62.0’sinin ise müdür yardımcısı olarak görev yaptığı

görülmektedir (Çizelge 1). Müdür yardımcılarının oranı müdürlerin oranının yaklaşık iki katıdır.

Çizelge 1. Katılımcıların göreve, en son bitirilen eğitim kurumuna, okul yöneticiliğindeki kıdeme ve okul yöneticiliğine atanma şekline göre dağılımı (N=142)

Değişkenler		n	%
Görev	Müdür	54	38.0
	Müdür Yardımcısı	88	62.0
En Son Bitirilen Eğitim Programı	Ön Lisans	39	27.5
	Lisans	89	62.7
	Yüksek Lisans	14	9.9
Kıdem	0 - 5 yıl arası	56	39.4
	6 -10 yıl arası	27	19.0
	11 -15 yıl arası	27	19.0
	16 – 20 yıl arası	17	12.0
	20 +	15	10.6
Okul Yöneticiliğine Atanma Şekli	Sınavla Atama	31	21.8
	Kurum İçi Yetiştirme	79	55.6
	Başka	32	22.5

Araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticilerinin büyük bir çoğunluğu (%62.7) lisans eğitimi almıştır. Ön lisans eğitimine sahip katılımcıların oranı %27.5, yüksek lisans eğitimi alan katılımcıların oranı ise %9.9'dur (Çizelge 1).

Kıdeme göre dağılıma bakıldığında, (Çizelge 1) katılımcıların %39.4'ü eğitim yöneticiliğinde 5 yıl ve altında deneyimi olduğunu belirtmiştir. İlköğretim okulu yöneticilerinin %19.0'unun 6 ile 10 yıl arasında, yine %19.0'unun 11 ile 15 yıl arasında, %12.0'sinin 16 ile 20 yıl arasında ve %10.6'sının 20 yıldan fazla deneyime sahip olduğu görülmektedir. Öyleyse araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticilerinin 1/3'ünün yöneticiliğin daha ilk yıllarında olduğu söylenebilir. Yöneticiler arasında görece olarak en küçük grubu 20 yıldan fazla deneyimi olan yöneticiler oluşturmaktadır.

Katılımcılara okul yöneticiliğine atanma şekillerinin ne olduğu da sorulmuştur (Çizelge 1). Yöneticilerin yarısından fazlası (%55.6) kurum içinde yetiştiklerini, %21.8'i sınavla atandıklarını ve %22.5 başka (vekaleten vb.) şekillerde okul yöneticiliğine atandıklarını belirtmiştir.

BULGULAR

Aşağıda ilköğretim okulu yöneticilerinin eğitim mevzuatına ilişkin görüşleri; "ilköğretim okulu yöneticilerinin eğitim mevzuatının yeterliliğine ilişkin görüşleri" ve "ilköğretim okulu yöneticilerinin eğitime ilişkin mevzuatı uygulamada yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri" şeklinde iki başlık altında ele alınmıştır.

Eğitim Mevzuatının Yeterliliğine İlişkin Görüşler

Araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticilerine ilk olarak okul yönetiminde kendilerinin de dikkate almak zorunda oldukları eğitim mevzuatını yeterli bulup bulmadıkları sorulmuştur. Yöneticilerin %48.6'si eğitim mevzuatını yeterli bulduğunu ifade ederken, %51.4'ü eğitim mevzuatını yetersiz bulduğunu belirtmiştir. Bu durumda katılımcıların eğitim mevzuatının yeterliliğine ilişkin görüşlerinin birbirine çok yakın olduğu sonucu çıkarılabilir.

Araştırmada ilköğretim okulu yöneticilerine daha sonra “Bir okul yöneticisi olarak eğitim mevzuatının yeterliği hakkındaki görüşünüzü açıklayınız” sorusu yöneltilmiştir. Bu soru karşısında eğitim mevzuatını yetersiz bulduğunu ifade eden yöneticilerden birinin “Sürekli gelişen ve değişen bir alan olan eğitim alanında mevzuata yeterli demek değişme ve gelişmenin de durduğu statükocu bir eğitim demektir” şeklindeki ifadesi çok çarpıcıdır. Bu yanıtı veren katılımcı haklı olarak eğitim mevzuatının, eğitimin her alanında kaydedilen gelişme ve değişimlere kendisini uyarlaması ve bu doğrultuda gelişmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Nitekim eğitim mevzuatı hiçbir zaman değiştirilemez kurallardan oluşmaz. Bunlardan değiştirilmesi veya geliştirilmesi istenenler olursa yine hukuksal süreç işletilerek değiştirilmelidir.

Eğitim mevzuatının yetersizliğine inanan katılımcıların ilk vurguladıkları nokta eğitimle ilgili bazı yasa ve yönetmeliklerin güncel, günümüz ve ülkemiz şartlarına uygun olmadığıdır. İlköğretim okulu yöneticileri buna ek olarak eğitim mevzuatının bazı açılardan gerçekçi olmadığını da belirtmişlerdir. Katılımcıların bu görüşüne onların aşağıdaki cümleleri örnek olarak verilebilir.

- *Eğitim mevzuatı hazırlanırken bu mevzuatın uygulanabilirliği düşünülüyor.*

- *Eğitim mevzuatı hazırlanırken okulların pozisyonları, türleri ve farklılıkları ile bölgeler arasındaki sosyal, ekonomik ve kültürel farklılıklar dikkate alınmıyor. Her okulun kültür yapısı tek kabul ediliyor. Bu durumda mevzuattaki bazı hükümleri kırsal kesimde veya geçeköndü bölgelerinde uygulamak zorlaşıyor.*

- *Bir çok okulda mevzuatta öngörülen ders araç ve gereçlerinin sağlanmasında ekonomik anlamda güçlük yaşıyor.*

- *Mevzuatta sınıfların 30 öğrenciden oluşması öngörüldükçe, uygulamada sınıf mevcutlarının 30'dan çok fazla olması, hatta ikili öğretimin yapılması söz konusudur.*

- *Bazen eğitim mevzuatının eğitimden anlayan kişiler tarafından oluşturulmadığını ve bilimsel temellere dayanmadığını düşünüyorum.*

Katılımcılar yine mevzuatta belirtilen ya da istenenlerle okul ve öğrencilerin var olan özelliklerinin çok defa uyuşmadığını ve okul yöneticilerinin “ben bu okulu bu şartlar altında yönetemiyorum” demek yerine, genelge, yönetmelik ya da emirler dışında yollar düşünüp uygulamayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Katılımcılar eğitimle ilgili hukuksal düzenlemeler yayınlanmadan önce ciddi hazırlık çalışmalarının yapılmadığını düşünmektedir. Bu görüşlerine “Çünkü, çoğu kez aynı metni okuyan farklı insanların farklı sonuçlar çıkardığını görmek olanaklı. Oysa eğitim ile ilgili düzenlemeler büyük bir kitleyi ilgilendirdiğinden farklı anlaşılmalara ve yorumlara neden olabilecek ifadelerin olmaması gerektiğini düşünüyorum” şeklindeki ifadeler örnek olarak verilebilir. Eğitim mevzuatının yetersiz olduğunu düşünen katılımcılar ayrıca eğitim mevzuatının eğitimde gelişmeye ve değişikliklere açık olmadığını da bu düşüncelerine bir gerekçe olarak göstermişlerdir.

Eğitim mevzuatının yetersizliğine ilişkin yukarıda belirtilen genel görüşlerin yanında, bazı katılımcılar somut örneklerle yetersizliğin yaşandığı alanları açıklamışlardır. İlköğretim okulu yöneticilerinin eğitim mevzuatında yetersiz buldukları özel durumlara ilişkin görüşlerine aşağıdaki cümleler örnek olarak verilebilir.

- *Personel ödüllendirme ile ilgili mevzuattaki hükümler yetersizdir. Örneğin, bir öğretmene takdir belgesi verebilmek için öğretmenin yangın, deprem, sel gibi olağan üstü durumlarda okul için bir şeyler yapması gerekiyor.*
- *Öğrenci Disiplin Yönetmeliği’ni yeterli bulmuyorum. Çünkü bu yönetmelik giderek artan sorunlara cevap verememektedir. Disiplin Yönetmeliği’ndeki cezalar biraz daha yumuşatılmalıdır. Öğretmene karşı gelen, saygısızlık eden bir öğrenci ağır bir ceza alabilmektedir. Halbuki öğrenciyi bu davranışa zorlayan bir çok etken vardır. Çevre ve aile ile ilgili sorunlar çözülmediği müddetçe öğrenci suça yönelecektir.*
- *Eğitim mevzuatında okulların bütçesini düzenleyen (okula kaynak sağlama vb.) konular yeterli değildir.*
- *Okula hizmetli alımı konusunda mevzuat yetersizdir.*
- *Okul-aile ilişkileri bakımından mevzuatı yeterli bulmuyorum. Velilerin yasal sorumlulukları artırılmalıdır.*
- *Yöneticilere tanınan yetkileri yeterli bulmuyorum. Eğitim mevzuatımızda okul yöneticilerinin sorumlulukları daha fazla vurgulanmış, yetkilere yeterince değinilmemiştir.*
- *Öğretmenlerin görev tanımını, yetki ve sorumluluklarını belirten hükümler yetersizdir. Bu da öğretmen ve yönetici arasında çatışmaya neden olmaktadır.*
- *Eğitim mevzuatı öğrencilere devam ve sınıf geçme konularında çok büyük kolaylıklar getirmektedir. Öğrencilerde “çalışmadan da geçebiliyoruz” inancı*

yaygın hale gelmiştir. Bu durum öğrencilerde başıboşluğu, kıymet bilmemeyi ve hatta öğretmenlere saygısızlığı beraberinde getirmektedir.

Araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticilerinden eğitim mevzuatını yeterli bulanlar ise görüşlerini “Eğitim mevzuatı yeterlidir ancak iyi bilinmediği için uygulanamıyor ve kağıt üzerinde kalıyor. Önemli olan mevzuatın tüm çalışanlar tarafından çok iyi anlaşılmasını ve uygulanmasını sağlamaktır.” şeklinde ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda katılımcılardan birinin söylediği şu söz çok dikkat çekicidir: “Eğitim ile ilgili mevzuatı kaç yöneticinin okuduğunu, özümseydiğini çok merak ediyorum”. Katılımcılar ayrıca eğitim mevzuatını yeterli bulmakla birlikte bu hukuksal metinlerde öngörülen alt yapının her okulda bulunmadığını ve yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli işbirliği sağlanmadan bu mevzuatı tam olarak uygulamanın mümkün olamayacağını ifade etmişlerdir.

Son olarak, araştırmaya katılan ilköğretim yöneticilerinin bir kısmının okulda yaşanan her durumda mevzuatı uygulamayıp bazen informal çözüm yollarına başvurduklarını ifade etmeleri dikkat çekicidir. Yöneticilerin “eğitim mevzuatı yeterli olmakla birlikte okul yönetiminde mevzuattan ziyade okuldaki geleneklerin ve okul kültürünün daha çok önem taşıdığını düşünüyorum” ve “eğitim mevzuatı yeterli ama bir müdür olarak ben okulda özellikle insan ilişkilerinde yaşanan sorunlara hemen mevzuatı uygulamak yerine, informal yollarla sorunu çözmeye çalışıyorum” gibi cümleleri bu duruma örnek olarak verilebilir.

Eğitime İlişkin Mevzuatı Uygulamada Yaşanan Sorunlara İlişkin Görüşler

Araştırmaya katılan müdür ve müdür yardımcılarında okul yöneticisi oldukları günden itibaren okul yönetiminde mevzuatı uygulama ile ilgili herhangi bir sorun yaşayıp yaşamadıkları sorulmuştur. Katılımcıların yarısından fazlası (%54.9) mevzuatı uygulamada sorun yaşadıklarını ifade ederken %45.1’i bu tür bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgu, okulları mevzuata uygun bir şekilde yönetmekten sorumlu olan yöneticilerin büyük bir kısmının eğitim mevzuatını uygulamada sıkıntı yaşadıklarını ortaya koymaktadır.

Katılımcılardan daha sonra okul yönetiminde mevzuatı uygulama ile ilgili hangi konularda sorun yaşadıklarını belirtmeleri istenmiştir. İlköğretim okulu yöneticilerinin mevzuatı uygulamada yaşadıkları genel nitelikli sorunların, daha çok eğitim mevzuatının dağınık, yoruma açık ve dilinin karmaşık olmasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Katılımcıların aşağıdaki cümleleri bu tür sorunlara örnek olarak verilebilir:

- Eğitim mevzuatı oldukça geniş ve çok dağınıktır. Bu durum eğitim mevzuatını karışık bir hale getiriyor.

- Eğitim mevzuatının dili sade değildir. Hukuksal metinler eski Türkçe kelimelerden oluşmakta ve bu durum da anlaşılmasını zorlaştırmaktadır.

- Eğitim mevzuatı yoruma açık maddeler içermektedir. Örneğin, İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde "okul müdürü kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, program ve emirlere uygun olarak görevini yürütmeye yetkilidir" gibi genel ifadeler var. Ayrıca, 5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanun'un uygulanmasında sorunlar yaşadık. Örneğin, Okul Koruma Derneği bağış alabilecek mi? Harcama yapabilecek mi? Milli Eğitim Vakfı'ndan okula ayrılan payı okul ihtiyaçları için harçayabilecek miyiz? gibi hususlarda kanunda açıklık yoktu. Yine, ek ders ücretlerinin belirlenmesi ile ilgili hüküm yoruma açık. Özellikle sınıf öğretmenlerinin ikinci kademede branş öğretmeni olarak görevlendirildiği durumlar için ek ders ödemelerinin nasıl yapılacağı konusu anlaşamıyor. Nöbetçi öğretmenlerin de yetki ve sorumlulukları net değil.

- Eğitim mevzuatı yeterince anlaşılır hazırlanmadığından uygulamada bazı sorunlarla karşılaşmaktayız. Açıklık kazanması ve anlaşılır bir hale gelmesi için yazışmalar yapıyoruz. Bu da zaman ve para kaybına neden oluyor. Ayrıca mevzuatın kendisi de bazı konularda çok fazla yazışmayı gerektiriyor. Bu durum da kertasiyeciliği artırıyor. Örneğin, öğrencinin devamının izlenmesinde, devamsız öğrenciler hakkında önce muhtara yazı yazılması ve muhtardan yanıt alınması, daha sonra bölge polis karakoluna bildirimde bulunulması ve buradan da yanıt alınması ve bu yanıtların birleştirilerek İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bildirilmesi gerekmektedir.

Katılımcıların dile getirdikleri bir diğer sorun da eğitim mevzuatının çok sık değişmesidir. Katılımcılar, özellikle öğrencilerin devamı ve sınıf geçmeleri, öğretmenlerin atama ve başka yerde görevlendirilmeleri, okulda kurulması istenen eğitsel kol ve komisyonlar, vakıf, dernek, kantin ve kooperatifleri gibi konularla ilgili hükümlerin sık değişmesinin ve mevzuattaki bu tür değişikliklerin zamanında okullara duyurulmamasının onları zor duruma soktuğunu ifade etmişlerdir.

Katılımcıların önemle belirttikleri bir diğer sorun da, daha önce de belirtildiği gibi, eğitim mevzuatı hakkında ilgili kişilerin (öğretmen, öğrenci, veli vb.) bilgi sahibi olmamalarıdır. Katılımcılara göre, yönetici atama (müdür yardımcısı atama, baş müdür yardımcısı atama vb.) veya kütük defterine bir öğrencinin kaydını yapma gibi işlemlerde, resmi yazışmalarda ve okulun işletme giderleri gibi parasal konuların hukuksal yönleri konusunda yöneticilerin bilgisiz olması; çalışanların özlük hakları hakkında hem kendilerinin hem de yöneticilerin bilgisiz olması (aylıksız izine ayrılan öğretmen için valilik onayı alınması gerekirken yanlışlıkla kaymakamlık onayının alınması durumunda olduğu gibi) okul yönetiminde çeşitli sorunlara yol açmakta ve işleyişi aksatmaktadır.

Katılımcıların bir kısmı da bir müdür olarak sahip oldukları yasal yaptırımları uygulamada sorunlar yaşadıklarını, örneğin nöbet tutma, derse zamanında girme gibi konularda sorunu olan öğretmenlere ilgili yaptırımları uygulamada güçlük çektiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca, katılımcılar bazen öğretmenlerin okula

gelmek istemedikleri zaman sevk ve rapor alma yollarına başvurarak mevzuattaki açıklardan yararlandıklarını bir sorun olarak belirtmişlerdir.

Katılımcılara göre eğitim mevzuatının uygulanmasında sorunlara yol açan durumlar “eğitim mevzuatı hazırlanırken ve uygulamaya konurken bu yasal düzenlemelerden etkilenecek olanların görüşlerinin alınmamasından” kaynaklanmaktadır. Katılımcılar bu duruma örnek olarak en son çıkarılan Yönetme Genelgesi’nin okul yöneticilerinin görüşleri alınmadan yarıyıldan sonra uygulanmaya konulması sonucu yaşadıkları sorunları göstermişlerdir.

Araştırmaya katılan ilköğretim okulu yöneticileri “sık sık öğretmen değişikliğinin doğmasına neden olan Norm Kadro Yönetmeliği’nin uygulanması sonucu oluşan geçici görevlendirmeleri” ve “öğrenci devamı sorununu” hala çözemediklerini de dile getirmişlerdir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Tüm kamu kuruluşlarının yönetiminde uyulması gereken bir takım hukuk kuralları vardır. Diğer kamu kurumu yöneticileri gibi okul yöneticilerinin de bu hukuk kurallarını bilmesi ve çalıştıkları örgütleri bu kurallar doğrultusunda yönetmesi gerekmektedir.

Bu araştırma ilköğretim okulu yöneticilerinin eğitim mevzuatına ilişkin görüşlerini ortaya koymak için yürütülmüştür. Mevzuata ilişkin görüşler, eğitim mevzuatının yeterliliğine ve bu mevzuatı uygulamada yaşanan sorunlara ilişkin görüşler şeklinde iki başlık altında incelenmiştir. Katılımcıların yarısından fazlasının hem eğitim mevzuatını yeterli bulmadığı hem de bu mevzuatı uygulamada sorun yaşadığı ortaya çıkmıştır.

Eğitim mevzuatını yeterli bulmayan katılımcılar buna en önemli gerekçe olarak bir çok hukuksal düzenlemenin hem dil hem de içerik olarak da güncelleştirilmemesini göstermişlerdir. Ayrıca mevzuatın bazı hükümlerinin açık olmaması sonucu bu hükümleri anlaşılır hale getirmek için çok fazla yazışma yapmak zorunda kaldıklarını, bu yazışmaların da kırtasiyeciliği artırdığını belirtmişlerdir.

Eğitim mevzuatının dağınıklığı, katılımcıların dile getirdikleri önemli sorunlardan bir diğeridir. Aslında bu durum kamu yönetimi alanını genel olarak düzenleyen yönetim hukuku alanının bir özelliğidir. Yönetim hukuku alanındaki kurallar derlenip bir yasada madde madde sayılmamıştır (Gözübüyük, 2002; Gözler, 2002). Bu düzensizlik içinde, bir çok kamu kurumu yöneticisi haklı olarak işlerini gereği gibi yapamadıklarından yakınmaktadır (Gözübüyük, 2002). Kamu yönetiminin alt dalı olan eğitim alanındaki hukuk kuralları da belli bir sisteme dayanmadan günlük gereksinimleri gidermek için çıkarılmıştır. Eğitim alanına ilişkin tek bir yasanın bulunmayışı yöneticilerin mevzuatı uygulamada zorlanmalarına neden olmaktadır.

Katılımcıların eğitim mevzuatına ilişkin belirttikleri bir diğer sorun da yönetmeliklerin çok sık değişmesidir. Hatta, yönetmelik gibi hukuksal düzenlemelerin ciddi bir hazırlık sürecinden geçmeden ve daha da önemlisi bu düzenlemelerden etkilenecek olanların görüşlerine başvurulmadan hazırlandığından yakınmışlardır. Oysa ki her hukuksal düzenleme bir karara dayanmaktadır ve bir karardan etkilenecek birey ya da gruplar o kararın alınmasına ne kadar çok katılırsa, uygulanmasına da o kadar katılacaklardır (Bursalıoğlu, 1987). Ayrıca yönetici ve öğretmen gibi uygulayıcılar okulun sorunlarını ve gereksinmelerini yakından bildikleri için bunların katılımıyla alınacak hukuksal kararlar, bu sorunların çözümüne ve ihtiyaçların giderilmesine daha çok hizmet edecektir.

Katılımcıların vurguladığı bir diğer sorun ilgili mevzuatta eğitim yöneticilerinin sorumluluklarının çok fazla vurgulandığı, yetkilerine ise yeterince yer verilmediğidir. Aslında, yöneticilerden önlere gelen bir olayı çözerken, öncelikle bu olayın hangi hukuk kuralının ihlali olduğuna ve bu ihlale hangi yaptırımın uygulanacağına karar vermeleri beklenmektedir. Hukuksal bakımdan karar sürecinin uygulanması bu şekilde olmaktadır. Araştırmaya katılan yöneticiler kendilerine yeterince yasal yetki verilmediği için yaptırımları uygulamada zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Bilindiği üzere yöneticilerin yetki ve sorumluluklarının eşit derecede olması gerekir. Ancak, Bursalıoğlu'nun (1987) da belirttiği gibi Türkiye eğitim sisteminde hiyerarşinin her basamağındaki yetki ve sorumluluklar saptanmamıştır. Yönetmelikler hiyerarşideki kişi veya grupların sadece görevlerini ve sorumluluklarını belirtmiştir. Ama bu sorumluluk verilme ve uygulama yollarının yönetmelik ve emirlerde belirtilmesi yeterli değildir. Okul yöneticilerinin bu sorumlulukları yasa koyucunun düşündüğü gibi anlama, yorumlama ve uygulama becerilerine sahip olması ve hukuksal metinlerde hüküm bulunmayan durumlarda takdir hakkını kullanabilmesi gerekir. Yöneticilerin bu becerilere sahip olabilmesi ise onların temel bir hukuk bilgisine sahip olmalarını gerekli kılar.

Bu doğrultuda katılımcıların üzerinde önemle durdukları bir diğer soruna daha değinmekte yarar vardır. Katılımcılar eğitim mevzuatının başta yöneticiler olmak üzere öğretmenler, veliler ve hatta öğrenciler tarafından bilinmediğini ve eğitim mevzuatını uygulamada karşılaşılan sorunların büyük ölçüde bu durumdan kaynaklandığını ileri sürmüşlerdir. Oysa yöneticilerin, öğretmenlerin, velilerin ve öğrencilerin sahip oldukları haklarını ve yetkilerini kullanabilmeleri, sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için eğitim mevzuatındaki kendileri ile ilgili hükümleri çok iyi özümsemeleri gerekir.

Sonuç olarak, yasa koyucuların eğitim mevzuatını hazırlarken daha sade bir dil kullanmaları, bu mevzuattan etkilenecek olanların ve bu alanda çalışan bilim adamlarının görüşlerini almaları, Türkiye'nin gerçeklerini, eğitimle ilgili sorunlarını, ihtiyaçlarını ve yapacakları hukuksal düzenlemelerin uygulanabilirliğini göz önüne almaları ve olabildiğince net ifadeler kullanarak farklı yorumlara ve uygulamalara yol açmamaları gerekmektedir. Ayrıca eğitim mevzuatının dağınıklaktan kurtarılarak tek bir yasada birleştirilmesinde de yarar vardır.

En önemlisi de hizmet öncesi eğitim, hizmet içi eğitim vb. yollarla eğitim yöneticileri temel hukuk konuları ve eğitim mevzuatı konusunda bilinçlendirilmelidir. Bu bilinçlenme sayesinde mevzuatın uygulanmasında yaşanan sorunlar büyük ölçüde aşılabilecektir.

KAYNAKLAR

- Akyüz, E. (1981). *Eğitim hukuku*. Ders notu, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Araştırmaları Merkezi, No: 6.
- Akyüz, E. (2000). *Ulusal ve uluslar arası hukukta çocuğun haklarının ve güvenliğinin korunması*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Balcı, A. (2004). *Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Başaran, İ.E. (2000). *Eğitim yönetimi: Nitelikli okul*. Ankara.
- Beckmann, J. (1997). Creating a legal framework to support the provision of high quality education in South Africa. *Education and the Law*, 9, 123-144.
- Bursalıoğlu, Z. (1987). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No: 154.
- Giritli, İ., Bilgen, P., ve Akgüner T. (2001). *İdare hukuku*. İstanbul: Der Yayınları.
- Gözler, K. (2002). *İdare hukuku dersleri*. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Gözübüyük, Ş. (1993). *Hukuka giriş ve hukukun temel kavramları*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Gözübüyük, Ş. (2002). *Yönetim hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Henshaw, L. (2003). The special educational needs and Disability Act 2001—the implications for higher education. *Education and the Law*, 15, 3-18.
- İlikli, S. (2004). *Cumhuriyetten günümüze Türk milli eğitim sisteminin örgütlenmesi*, Yayınlanmamış Tezsiz Yüksek Lisans Projesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kapanı, M. (1981). *Kamu bürriyetleri*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, No: 453, Ankara.
- Meredith, P. (1996). Farewell to the education act. *Education and the Law*, 8, 189-191.
- Monk, D. (1997). School exclusions and the Educational Act 1997. *Education and the Law*, 9, 277-291.
- Parry, G. (2002). Privacy rights in the classroom: per grading Supreme Court judgment 2002. *Education and the Law*, 14, 173-180.
- Sorenson, G.P. (1997). The role of the US legislature and judiciary in enhancing equal educational opportunity for at-risk and diverse learners in the last half century. *Education and the Law*, 9, 215-225.
- Yıldırım A. ve Şimşek, H. (2000). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zevkliler, A. (1992). *Medeni hukuk*. Ankara: Savaş Yayınları.

YAZAR HAKKINDA...

Yrd.Doç.Dr. Kepenekci, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı'nda öğretim üyesidir. Araştırma konuları eğitim hukuku, insan hakları eğitimi ve çocuk haklarıdır.

İletişim adresi: Yasemin Karaman Kepenekci,

Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, 06590 Cebeci, Ankara

Telefon: 0312. 363 33 50/310

Faks: 0312 363 61 45

E-posta: ykepenekci@hotmail.com

ABOUT THE AUTHOR...

Asst.Prof.Dr. Kepenekci is an Educational Administration, Supervision, Planning and Economics professor at Ankara University. Her research subjects include educational law, human rights education and children's rights.

Address for correspondence: Yasemin Karaman Kepenekci

Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, 06590 Cebeci, Ankara

Phone: 0312 363 33 50/310

Fax: 0312 363 61 45

E-mail: ykepenekci@hotmail.com